

Sygn. akt IV KK 280/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Andrzej Siuchniński (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Bożeny Góreckiej,
w sprawie **K. Ł.**

skazanego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 1 grudnia 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 21 lutego 2020 r., sygn. akt II Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w T.

z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II K (...),
K. Ł. został uznany za winnego tego, że w dniu 21 marca 2018 roku w T. , działając w celu

osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do możliwości i zamiaru uregulowania należności za wykonaną usługę transportową, doprowadził Firmę Transportowo Usługową Handlową N. z siedzibą w T. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 2.282,10 zł, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. będąc uprzednio skazanym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w G. z dnia 9 września 2013 roku, sygn. akt VI K (...), za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. na karę 4 lat pozbawienia wolności, którą odbył w okresie od 25 kwietnia 2012 roku do 22 kwietnia 2016 roku oraz wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w G. z dnia 29 października 2015 roku, sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w okresie od 22 kwietnia 2016 roku do 21 lipca 2017 roku, tj. o przest. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. Za tak opisane przestępstwo Sąd Rejonowy w T. wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł o środku kompensacyjnym w postaci obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 2282,10 zł.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 21 lutego 2020r., sygn. akt II Ka (...), po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę K. Ł., zmienił wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 2 października 2019r., sygn. akt II K (...) przyjmując, że K. Ł. popełnił czyn określony w art. 286 § 3 k.k. i obniżył orzeczoną wobec niego karę pozbawienia wolności do 4 miesięcy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wywiódł obrońca skazanego, zarzucając rażące naruszenie przepisów prawa, mogące istotnie wpływać na jego treść, a to:

„- uchybienie treści art. 117 § 1 k.p.k. i art. 451 k.p.k. poprzez zaniechanie zawiadomienia oskarżonego o czasie i miejscu rozprawy apelacyjnej oraz brak pouczenia oskarżonego o prawie złożenia wniosku o zarządzenie sprowadzenia go na tę rozprawę,

- uchybienie treści art. 2 § 2 k.p.k., art. 94 § 1 pkt 4 i 5 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k., art. 175 § 1 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez oddalenie na rozprawie apelacyjnej wniosków dowodowych obrońcy oskarżonego, w tym o ponowne przesłuchanie oskarżonego, bez faktycznego uzasadnienia postanowienia o oddaleniu wniosków, w sytuacji gdy wskazane we wniosku dowody miały doniosłe znaczenie dla ustalenia tego, czy został popełniony czyn zabroniony, czy stanowi on przestępstwo i jakie oraz z uwagi na to, że dotychczasowe dowody wykazały

przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierzał udowodnić, przez co nie wyjaśniono wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a wyrok oparto o błędne ustalenia faktyczne,

- uchybienie treści art. 433 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak rozpoznania przez Sąd odwoławczy wszystkich wniosków i zarzutów stawianych rozstrzygnięciu Sądu I instancji oraz brak wyjaśnienia w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, z jakiego powodu Sąd nie uznał za zasadne wyrażonego w apelacji stanowiska, iż nie doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. albowiem stosowanie kar umownych w obrocie cywilnym nie jest zabronione, a pokrzywdzona nie spełniła określonych zawartą przez nią umową, co uzasadniało nałożenie na nią tych kar”.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest przynajmniej częściowo zasadna.

Z całą pewnością zasadny jest zarzut, w którym skarżący wskazuje, jako na rażącą i mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją wyroku Sądu odwoławczego, obrazę przepisów art. 117 § 1 k.p.k. i art. 451 k.p.k. poprzez niezawiadomienie skazanego Ł. o czasie i miejscu rozprawy apelacyjnej oraz niepouczenie o prawie do złożenia wniosku o zarządzenie sprowadzenia go na nią. Dlatego, mając na uwadze treść art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie kasacji do tego tylko zarzutu jako prowadzącego w sposób nieuchronny do konieczności wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Jak wiadomo, zgodnie z treścią art. 6 k.p.k. oskarżonemu przysługuje prawo do obrony i to zarówno w sensie formalnym, czyli prawo do korzystania z

pomocy obrońcy jak i w sensie materialnym. Prawo do obrony w sensie materialnym należy rozumieć jako działalność obrończą samego oskarżonego, który może realizować swoje prawo w toku całego procesu, we wszystkich jego fazach, a zatem również przed sądem odwoławczym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2016 r., IV KK 242/16, LEX nr 2180104).

W ugruntowanym już orzecznictwie wypracowane zostały standardy prawa do aktywnej obrony, które uznawane jest przecież za jedno z fundamentalnych praw człowieka, znajdujące gwarancje także w aktach prawa międzynarodowego (m.in. art. 6 ust.3 lit.c EKPC). Prawo to, które obejmuje także prawo oskarżonego do osobistego udziału w rozprawie apelacyjnej, zagwarantowane jest w art. 117 § 1 k.p.k., zgodnie z treścią którego każdego uprawnionego do wzięcia udziału w czynności procesowej zawiadamia się o jej czasie i miejscu oraz w art. 451 k.p.k., który wymaga pouczenia oskarżonego pozbawionego wolności o możliwości złożenia wniosku o sprowadzenie na rozprawę odwoławczą. Jest przy tym, na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 19.10.2016r., V KK 134/16, LEX nr 2152410; 11.10.2016r., II KK 145/16, LEX nr 2159097; 21 maja 2019r., V KK 211/18, LEX nr 2677056), oczywiste, że niezrealizowanie tego ostatniego obowiązku, niezależnie od przyczyny takiego stanu rzeczy, uniemożliwia mu realizację prawa do osobistej obrony w postępowaniu odwoławczym i tym samym narusza w istotnym stopniu zasady rzetelnego procesu.

Kontrola akt przedmiotowej sprawy prowadzi do ustalenia, że zarządzeniem z dnia 10 grudnia 2019r., którym została przyjęta apelacja wywiedziona przez obrońcę K. Ł., zarządzono także, aby, obok powiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej, pouczyć tego oskarżonego, jako pozbawionego wolności, o jego uprawnieniu wynikającym z treści art. 451 k.p.k.

Z elektronicznego pokwitowania odbioru wynika jednak, że zawiadomienie o rozprawie odwoławczej wyznaczonej na dzień 21 lutego 2020r. i pouczenie,

o którym mowa była wyżej, przesłano K. Ł. na adres domowy (k- 380), w sytuacji, gdy w tym czasie przebywał on już w Zakładzie Karnym w G.. Okoliczność ta nie powinna była ująć uwadze Sądu Okręgowego w T. bowiem obrońca K. Ł. informował o niej w złożonej apelacji (k-363 akt sprawy) zaś wcześniejsza korespondencja do oskarżonego ze strony Sądu I instancji była już kierowana do tego właśnie Zakładu Karnego. Niestety, nie została ona jednak dostrzeżona. Z treści protokołu z rozprawy apelacyjnej wynika, że Sąd odwoławczy uznał, iż K. Ł. został prawidłowo powiadomiony o jej terminie i tym samym prawidłowo pouczony o swoich uprawnieniach (k-392). W konsekwencji takiego stanu rzeczy oczywistym jest, że oskarżony Ł. nie został powiadomiony prawidłowo tak o terminie rozprawy odwoławczej jak i o prawie do żądania sprowadzenia na rozprawę odwoławczą. To skutkowało istotnym naruszeniem jego prawa do obrony, tym istotniejszym, że oskarżony deklarował zamiar złożenia dodatkowych wyjaśnień, mogących mieć znaczenie dla ustaleń w zakresie charakteru i roli jego działania odnośnie do przypisanego mu przestępstwa. Takie uchybienie w sposób oczywisty mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego kasacją wyroku, wobec czego koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w T. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy, po ewentualnym uzupełnieniu materiału dowodowego w postaci dodatkowych wyjaśnień oskarżonego, ponownie dokona oceny zasadności zarzutów postawionych w apelacji jego obrońcy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.